

Naš glas

GLASILO KOMBINATA DELAMARIS

INTERNA IZDAJA

LETNIK V.

IZOLA, 10. AVGUSTA 1963

11434

STEV. 6

O NOVIH PROIZVODIH

V lanskem in letošnjem letu smo v našem kombinatu uvedli vrsto novih artiklov, o katerih pa vedo kaj več le tisti, ki pri teh artiklih delajo, in pa tisti, ki vodijo našo proizvodnjo.

Obrnili smo se na tehničnega direktorja inž. Bogomira Cotiča, ki vodi tudi razvojni laboratorij, naj nam pove kaj več o teh novostih v naši proizvodnji, da bi se o tem seznanili vsi člani kolektiva. Zvedeli smo marsikaj zanimivega za vse naše bralce.

Naš razvojni laboratorij je bil ustanovljen leta 1960 in je najmanjši oddelek v kombinatu, saj delajo v njem samo trije ljudje; ker so skromni, se o delu in uspehih tega oddelka malo govori. Če pogledamo rezultate študij razvojnega laboratorija, vidimo, da je bilo opravljeno veliko delo, pomembno za nadaljnji razvoj kombinata. Njegova ustanovitev je več kot opravičena, zato tudi uživa vse razumevanje in moralno pomoč kolektiva.

Kot prvo nalogo si je laboratorij postavil izboljšanje kvalitete naših proizvodov in ker so juhe najbolj množičen artikel, so bile tu najprej opravljene temeljite analize. Pokazalo se je, da je okus potrošnikov vsak dan zahtevnejši, zato moramo prav tem željam prislusniti in ustreči.

Izdelane so bile nove recepture na popolnoma novih osnovah in uspeh ni izostal. V letu 1962 je bilo prodanih za 50 % več juh kot v letu 1961.

Sladoled v prahu je povsem nov proizvod in se je že uveljavil. Proizvodnja še ni velika, vendar pa narašča. Po našem »Snežniku« je vedno večje povpraševanje, ker ima to prednost, da ga je možno pripraviti doma.

Pomembna je uvedba prepariranja in pakiranja sliv na ameriški način. Tov. Lenček je dal zamisel, razvojnemu laboratoriju pa je uspelo najti postopek, ki ohrani suhim slivam lepo svežo zunanost in dober, popolnoma

nespremenjen okus več kot dve leti. Na ta uspeh laboratorija smo res lahko ponosni, saj tega postopka ne omenja nobena literatura in ga v vsej Evropi pozna in po njem dela samo naš kombinat. Na ta način bomo povečali izvoz jugoslovanskih sliv, ki je od predvojnih let občutno padel, saj gre v izvoz skoraj celotna naša proizvodnja. Se pomembnejši pa bo ta artikel za nas, ko se bomo osamosvojili tudi glede embalaže, ki smo jo doslej uvažali.

Med pomembne nove proizvode spada tudi sedaj že dobro vpeljan »Picnica«.

Pri uvedbi tega artikla nismo imeli samo tistih težav, ki jih porajajo nove, še ne preizkušene recepture. Več kot s temi smo imeli opravka s konservativnostjo nekaterih naših ljudi. Ugovarjali so, češ kako naj sodita skupaj fižol in riba, le kdo bo to jedel. Zakaj ne bi delali samo tistega, kar že znamo po stari preizkušeni metodi. Plasman »Picnica« pa je pokazal, kako posrečen je sestav tega artikla in kako prav so imeli njegovi zagovorniki. Do sedaj smo ga pripravili 100.000 zabojev. Od celotne količine gre 80 % v izvoz v Nemčijo, Italijo, Avstrijo in Belgijo.

Pomembna ugodnost pri proizvodnji Picnica je tudi ta, da z njim ugodno plasiramo drobce tunine, ki so šli prej samo na vzhod in jih je tržišče tretiralo kot manj vredno blago. Uvedba in prodaja Picnica je zopet pokazala, kako je treba v naši stroki neprenehoma zasledovati želje in okus potrošnikov in temu prilagajati naše izdelke.

Prav tako interesanten proizvod, ki se je zelo hitro uveljavil v manj kot pol leta, je gobova juha. To živilo smo pred leti že proizvajali, vendar po drugačnem postopku in z drugačnim okusom, ki ni v celoti zadovoljil potrošnikov. Ker je bila tudi proizvodnja organizirana skoraj

na obrtniški način, smo to juho opustili. Sedaj pa, ko so bile izdelane nove recepture in drug proizvodni postopek, kar daje juhi svojstven okus, jo je tržišče sprejelo proti vsem pričakovanjem.

Z uvedbo te juhe nismo samo obogatili naš asortiman in prispevali k realizaciji našega dohodka, ampak smo prispevali tudi k pestrejši prehrani potrošnikov.

Prav stremljenje, da se omogoči pestrejši jedilnik na cenen način, je privedlo tudi do uvedbe paradižnikovih juh. O paradižnikovi juhi v prahu so se zelo pohvalno izrazili strokovnjaki v Zagrebu in Ljubljani, še bolj pa potrošniki, ki so prvo pošiljko tako rekoč razgrabili. Ta artikel ima poleg dobrega okusa še to prednost, da ga lahko pripravimo kot juho ali pa kot omako k raznim jedem.

Proizvodnja drobcev v specialni omaki je tudi nova stvar. Idejo je dal tov. Lenček, izvedba je pa odlično uspela in samo Švica vzame 2.000 zabojev mesečno.

Kakor vse kaže, ima bodočnost tudi naš golaž, ki smo ga začeli proizvajati pred nekaj meseci. Proizvodnja tega artikla se lepo dopolnjuje s proizvodnjo juh, kar omogoča, da je naš golaž bogat in okusen obenem. Gospodinjje ga že znajo uporabiti v različnih kombinacijah in ne samo v izvorni obliki. Z njim si rade pomagajo pri sedanjih cenah svežega mesa.

Novost za vso jugoslovansko živilsko industrijo je naš puding v prahu. To živilo je prišlo v Evropo iz Amerike. Nemčija ga proizvaja eno leto, v Italiji so ga začeli po licenci Amerike proizvajati pred pol leta.

V našem razvojnem laboratoriju je uspelo izdelati postopek za upraševanje škroba na aparatih za proizvode v prahu in tako priti po lastni poti do pu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Izobraževanje kadrov

Nekateri naši študenti so leto zaključili šolanje ter se bodo vključili v naš kolektiv že konec tega meseca. Nekaj jih je pa šolanje končalo že v mesecu aprilu in so že zaposleni pri nas. ESS v Kopru so uspešno končale študentke: Hilarija Jenko, Božena Savarin, Anica Zbogar, Marija Tripar, Mira Abram in Ana Grzetič.

Grafično šolo za ofset strojnike in zaključni izpit sta opravila Matjaž Nabernik in Peter Kobal.

V Solskem centru kovinskih strokov — Koper je zaključil šolanje Franc Mataus in bo meseca avgusta opravljal zaključni izpit.

Na Ribiški šoli v Piranu je že v mesecu aprilu zaključilo šolanje sedem ribiških vajencev: Maks Brunčič, Srečko Godec, Ivan Habjanič, Jože Lakner, Vladimir Peskar, Anton Peršič in Peter Sešelj.

Vsem želimo obilo uspeha in sreče pri njihovem delu. Tudi ostali naši študenti in vajenci so z uspehom končali šolsko leto.

to, razen enega, ki že drugič ni izdelal prvega razreda Vajeniške šole v Izoli.

Na vseh šolah imamo sedaj še naslednje število študentov in vajencev:

Agronomska fakulteta — uspešno dovršil IV. letnik 1 študent; Kemijska fakulteta — uspešno dovršil IV. letnik 1 študent; Strojna fakulteta — uspešno dovršil I. letnik 1 študent; Ekonomska fakulteta — uspešno dovršila I. letnik 2 študenta;

VEKS, Maribor — uspešno dovršil II. letnik 1 študent;

TSS, kemijski oddelek — uspešno dovršil II. letnik 1 študent;

TSS, strojni oddelek — uspešno dovršil I. letnik 1 študent;

Stroj, pom. v Piranu — uspešno dovršil II. letnik 1 študent;

ESS, Koper — uspešno dovršila III. letnik 2 študenta.

Skupaj imamo torej 11 študentov.

Dva vajenca sta uspešno dovršila II. letnik učne dobe za po-

klic strojnega ključavničarja, en vajenec je uspešno končal I. letnik za isto stroko, en vajenec II. letnik za poklic električarja, dva vajenca pa I. letnik SCKS v Kopru.

Razen rednih študentov in dijakov se člani našega kolektiva izobražujejo še v raznih drugih izobraževalnih institucijah. V tem mesecu so uspešno dovršile Administrativno šolo za odrasle v Izoli naše sodelavke: Anica Hrvatini, Marija Dujmovič in Marija Nežič. Čestitamo!

Izredne slušatelje imamo še v naslednjih šolah:

Strojna fakulteta v Kopru — II. letnik 1 slušatelj;

TSS, strojni oddelek — II. letnik 1 slušatelj;

TSS, elektro oddelek — I. letnik 1 slušatelj;

ESS — I. letnik 1 slušatelj.

Skupaj 4 izredni slušatelji.

Iz tega je razvidno, da je študentov malo. Kombinirano pa potrebuje vsak dan več strokovno usposobljenega kadra, ki si ga moramo vzgojiti sami. Zato je tudi letos upravni odbor podelil štipendije za študij na raznih šolah naslednjim prosilcem:

1. 4 štipendije za TSS — kemijski oddelek

- a) Alenki Kljun, I. letnik;
- b) Mileni Kropič, I. letnik;
- c) Branku Mahnetu I. letnik;
- d) Nadi Toncetič, I. letnik.

Vsi štiri prosilci so iz Izole in so uspešno opravili sprejemni izpit na TSS.

2. 3 štipendije za tehniško fakulteto — živilski oddelek:

- a) Francu Krajncu iz Izole, II. letnik;
- b) Franku Benčiču iz Kopra, II. letnik;
- c) Mihaeli Prelec iz Izole, II. letnik.

3. 1 štipendijo za grafično srednjo šolo, IV. letnik: Petru Kobalu iz Izole.

4. 2 štipendiji za ESS Koper:

- a) Sandri Koterle iz Izole, I. letnik;
- b) Vilmi Morgan iz Izole, IV. letnik.

5. 1 štipendijo za administrativno šolo Koper:

- a) Nadi Gašperut iz Izole, I. letnik.

6. 1 štipendijo za TSS — elektro oddelek — šibki tok:

- a) Stanetu Terbižanu iz Izole, I. letnik.

7. 1 vajenec za orodjarja:

- a) Stanko Cerkevnik iz Izole, I. letnik vajeniške šole.

Štipendije so bile podeljene na podlagi prošenj, ki so jih vložili zainteresirani dijaki in študentje.

0 novih proizvodih

(Nadaljevanje s 1. strani)

dinga v prahu. Živilski strokovnjaki so se o njem zelo laskavo izrazili, saj v ničemer ne zaostaja za tovrstnimi inozemskimi proizvodi. Za proizvodnjo pudinga ni bilo potrebnih prav nobenih novih investicij, le stroji, ki jih že imamo, bodo boljše izkoriščeni. Proizvajati smo ga začeli pred nekaj tedni in pričakujemo, da bo ta poslastica šla dobro v promet, predvsem zaradi preproste in hitre priprave. Vsebinsko vrečke stresemo v lonec, prilijemo pol litra mleka, eno minuto mešamo in puding je pripravljen. Brez kuhanja in brez dodajanja česar koli. Prav zato, ker ga pripravimo brez kuhanja, obdrži puding vso aromo in hranilno vrednost.

Doslej smo izdelovali 6 vrst predjedi, ki so vse zelo dobre in tudi na zunanjem trgu renomirane, toda nobena se ni ločila od ostalih po kakem izrazitem okusu.

V stremljenju po izboljšanju tudi teh konzerv je razvojnemu laboratoriju uspelo razviti recepturo za nov tip predjedi »Planico«, ki po svojem okusu in aromi prekaša dosedanje vrste. Na poseben način preparirana žlahtna zelenjava in riba sta zaliti s specialnim zalivkom, kar daje prijetno osvežujoč okus.

Vzorci, ki so bili poslani tudi v inozemstvo, so bili zelo dobro ocenjeni in cena, ki je bila dosežena, je za nas ugodna.

Čeprav je proizvodnja nekaterih novih artiklov šele dobro stekla, drugi pa so še v začetnih fazah, smo imeli od njih že nad eno milijardo realizacije. Polovico tega je šlo v izvoz, kar potrjuje visoko kvaliteto in se lahko kosamo s podobnimi proizvodi na svetovnih tržiščih. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo ti novi proizvodi izdatno povečali našo realizacijo doma in v izvozu.

Za uvedbo proizvodnje teh novih živil pa ni bilo skoraj nikakih novih investicij, če izvzamemo pripravljanje suhih sliv, kjer smo porabili za naprave dva milijona dinarjev. Proizvodnja ostalih novitet poteka na strojih, ki smo jih že imeli.

Razvojni laboratorij ima še vrsto idej, od katerih so nekatere zelo važne za našo nadaljnjo proizvodnjo.

Če pogledamo celotno delo, ki ga je opravil ta oddelek, in pa rezultate tega prizadevanja, smo z njim res lahko zadovoljni. Vsem, ki so strokovno delali, kakor tudi vsem tistim, ki so dali pobude, ideje in moralno pomoč, gre vse priznanje.

Pomoč Skopju

Katastrofa, ki je zadela naše brate ob Vardarju, je bolešno odjeknila tudi pri vsem tukajšnjem prebivalstvu. Prva misel in beseda po pretresljivi novici je bila, kako čim hitreje in čim boljše izdatno pomagati ponesrečenecem.

V podjetjih so sklicevali izredne seje samoupravnih organov in odredili sredstva in material za ponesrečence. Spontano razpoloženje za nudenje pomoči je tudi v Izoli prvi trenutek prehitelo urejeno organizacijo, saj se je takoj po nesreči prijavilo 833 krvodajalcev, kar je bilo preveč za našo transfuzijsko postajo.

Naš kombinat je avtovlak naših proizvodov, namenjen skladišču v Beograd, kar med potjo preusmeril v Skopje kot našo pomoč. Poleg te pošiljke, ki je bila vredna štiri milijone, je delavski svet na izredni seji odobril še en milijon iz sklada skupne porabe, člani kolektiva pa so se odrekli enodnevnemu zaslužku za ponesrečence v Skopju.

Tako kot v Delamarisu je bilo tudi drugod in Izola je pokazala, da je dojela bolečino, ki je zadela brate ob Vardarju. Bili smo priča ganljivim prizorom humanosti, ki jo pokažejo ljudje samo v taki hudi uri. Upokojenec, ki mu je 7.000 din pokojnine edini dohodek, je prinesel 2.000 din na Rdeči križ. Domžalski pionirji, ki so tu na letovanju in so jim mamice dale nekaj drobiža za sladoled in podobno, so zbrali 12.000 din in jih prinesli na Rdeči križ s kratkim pa iskrenim posvetilom: »Da bi olajšali gorje ponesrečencem«. Takih in podobnih primerov ganljivega sočustvovanja je bilo te dni v Izoli več.

Poleg tega se je zbralo še 800 kosov razne obleke in obutve v vrednosti 310.000 din. Pripravljen je tudi delovna ekipa splošno gradbenega podjetja »Stavbenik«, ki čaka samo na poziv, kdaj naj gre. V okrajno mladinsko brigado, ki bo sestavljena iz kvalificiranih delavcev mladincev, bo šlo tudi 10 Izolčanov. Krvodajalci so dali skupno 60 l krvi.

Prijavilo se je tudi 18 družin, ki so pripravljene sprejeti otroke, nekateri jih želijo tudi posvojiti. Kolektiv Mehanotehnike se je obvezal sprejeti in oskrbeti 50 malčkov iz Skopja.

Stališče republiškega odbora za pomoč Skopju pa je, naj se iz zdravstvenih in vzgojnih razlogov otroci za sedaj ne razdelijo po hišah, temveč naj bi ostali skupaj vsaj en mesec. Tako bo Izola sprejela 60 šoloobveznih otrok, katere bi nastanili v bivši

vajeniški šoli. Za prehrano bo skrbelo gostišče »Pri ribiču«, za vzgojo pa 10 učiteljev in profesorjev tukajšnje šole. Za njihovo zdravje bo skrbel dr. Alojz Medved — otroški zdravnik Zdravstvenega doma v Izoli.

Na občinskem štabu za pomoč Skopju in na sedežu Rdečega križa se je zbralo do 5. avgusta 1963 že precej sredstev, čeprav akcija še ni zaključena. Izolska podjetja in posamezniki so darovali:

	din	skupaj din
Delamaris		6.800.000
— iz sklada podjetja	1.000.000	
— iz osebnega dohodka ca.	1.800.000	
— v materialu	4.000.000	
Mehanotehnika:		3.500.000
— iz sklada podjetja	2.000.000	
— iz osebnega dohodka	1.500.000	
Stavbenik:		1.706.000
— iz sklada podjetja	750.000	
— od osebnega dohodka	956.000	
Mala oprema:		400.000
— od osebnega dohodka	200.000	
— v materialu	200.000	
Kmetijska zadruga:		350.000
— iz sklada podjetja	150.000	
— od osebnega dohodka	148.000	
— prispevek sindikata	50.000	
Obnova:		250.000
— iz sklada podjetja	200.000	
— od osebnega dohodka	50.000	
Občinska skupščina:		600.665
— iz rezervnega sklada	500.000	
— od osebnega dohodka	100.665	
Jadranka:		150.660
— iz sklada podjetja	100.000	
— od osebnega dohodka	50.660	
Vesna: — iz sklada podjetja		100.000
Splošno komunalno podjetje od osebnega dohodka		150.000
Pekarna:		120.000
— iz sklada podjetja	60.000	
— od osebnega dohodka	60.000	
Ruda:		225.650
— od osebnega dohodka	55.650	
— v materialu	170.000	
Zavod za zaposlovanje invalidov		161.000
— od osebnega dohodka	81.000	
— v materialu	80.000	
Hotel Zora: — od osebnega dohodka		59.928
Zdravstveni dom:		100.000
— iz sklada zavoda	70.000	
— od osebnega dohodka	30.000	
Počitniška skupnost Simonov zaliv: nabiralna akcija		25.950
Stanovanjska skupnost od osebnega dohodka		49.000
Mavrica:		270.467
— od osebnega dohodka	80.467	
— v materialu	190.000	
Reševalna postaja:		71.000
— iz sklada zavoda	50.000	
— od osebnega dohodka	21.000	
GP Pri ribiču:		109.720
— iz sklada podjetja	60.000	
— od osebnega dohodka	49.720	
Foto Ideal od osebnega dohodka		10.000
Bolnica Izola: od osebnega dohodka preko centralne uprave v Kopru		100.000
Pošta Izola preko podjetja v Kopru		250.000
Počitniški dom Anhovo preko sindikalne podružnice v Anhovem		10.000
Privatni slaščičar Salija Ekrem		32.000
Kroj Izola od osebnega dohodka		25.000
Steklo:		30.000
— iz sklada podjetja	50.000	
— od osebnega dohodka	15.000	
Postaja ljudske milice, prostovoljni prispevki		65.000
Solski center kovinskih strok od osebnega dohodka		26.000
Solski center za blagovni promet od osebnega dohodka		14.635
Dom onemoglih od osebnega dohodka		9.269
Svoboda in knjižnica, prostovoljni prispevki		12.250
Osnovna šola Izola od osebnega dohodka		6.300
Naselje Malija, prostovoljni prispevki		91.300
Naselje Šared, prostovoljni prispevki		32.900
Naselje Vinica, prostovoljni prispevki		8.200
Naselje Jagodje, prostovoljni prispevki		6.100
Naselje Dvori nad Izolo, prostovoljni prispevki		6.000
Ostali občani občine Izola, prostovoljni prispevki		12.740
Ostalo		47.600
		21.800

Gibanje osebnih dohodkov

Gibanje osebnih dohodkov se spreminja iz leta v leto in vsak sistem nagrajevanja prinese nekaj novitet, ob katerih se učimo jih obdelujemo in pilimo, dokler jih ne zamenjamo. Prav pri tem izboljševanju, pri iskanju stimulatívnejših oblik nagrajevanja mnogokrat krenemo iz ene skrajnosti v drugo. Te nevzdržne skrajnosti so često vzrok, da je pravilnik o delitvi osebnih dohodkov tolikokrat predmet razprav na sejah delavskih svetov ter na drugih sestankih in srečanjih.

Že sami pogoji gospodarjenja niso za vse panoge gospodarstva enaki in ni vseeno, v kateri gospodarski panogi kdo dela. To je sicer ostanek administrativnega vodenja našega gospodarstva, je pa boleč zato, ker smo postali za vse občutljivejši in bolj kritični. Tu gre za delitev med družbo in delovnimi organizacijami; v zadnjem času je bilo sprejetih nekaj začasnih instrumentov, ki pa niso v skladu z delitvijo po delu, zajemajo pa del produktivnosti dela in povečujejo neenakost pogojev v poslovanju.

Ako primerjamo osebne dohodke po panogah dejavnosti, vidimo, da je najnižje povprečje v gozdarstvu, kjer dosežejo povprečno v državnem merilu le 19.000 din, najvišji pa so projektanti s povprečno 48.600 din. Projektanti so tudi po republikah povsod na vrhu lestvice, tako tudi v Sloveniji s povprečjem 67.500 din. Slovenija ima v letošnjem prvem tromesečju tudi v drugih dejavnostih najvišje povprečje, razen v papirni industriji, kjer doseže Črna gora 33.800 din, Slovenija pa 32.500 din. Zanimivo je, da posamezne panoge v državi niso med seboj v enakem sorazmerju. Medtem ko so v Sloveniji najnižje plačani gradbinci (22.700) in imajo gozdarji 27.300 din, so v Makedoniji zadnji gozdarji s 16.200 din povprečno, v BiH pa industrija gradbenega materiala s 16.400 din na mesec.

Čeprav vemo, da so v obrti zaposleni skoraj izključno kvalificirani in visoko kvalificirani delavci, je njihovo povprečje mnogo nižje kot v dejavnostih, kjer prevladuje nekvalificirana delovna sila. Verjetno je 23.100 din povprečnega osebnega dohodka v obrti tudi krivo, da se ta dejavnost počasneje razvija, kot narekujejo potrebe. Tudi naraščanje osebnih dohodkov po panogah ne gre vzporedno, pač pa prihaja do prehitevanj, kakor pač dopuščajo instrumenti. Za porast osebnih dohodkov je del opravičila v povečanju storilnosti ter v izboljšanju kvalifikacij

skega sestava, saj vsako leto opravi izpite za visoko kvalifikacijo ca. 50.000 delavcev, brez tistih, ki prihajajo iz teh šol.

Del zviševanja osebnih dohodkov pa nima opravičila, ker nimajo svojega ekvivalenta v delu, to pa vodi do razkoraka med nominalnimi in realnimi osebnimi dohodki, čemur rečemo tudi naraščanje cen.

Nas bo v tej razpravi predvsem zanimalo naše mesto, ki ga vzemamo glede plač. V prvem letošnjem tromesečju so bili povprečni osebni dohodki v Jugoslaviji naslednji:

	Vse gospodarstvo	Prehrambena industrija
FSRJ	25.700	23.000
BiH	24.100	20.800
Črna gora	23.700	18.300
Hrvatska	26.300	22.600
Makedonija	22.100	18.600
Slovenija	31.400	29.200
Srbija	23.900	22.200

Da pa so osebni dohodki še vedno v porastu, nam kažejo izplačila za mesec marec, ki so v vsej državi višja, kot je tromesečno povprečje.

	Vse gospodarstvo	Prehrambena industrija
FSRJ	26.600	24.100
BiH	25.400	23.100
Črna gora	24.000	18.300
Hrvatska	27.100	23.400
Makedonija	22.600	18.700
Slovenija	32.300	29.700
Srbija	24.800	23.800

Visoko povprečje plač povzroča številna majhna podjetja, kjer dela samo nekaj ljudi in kjer imajo visok kvalifikacijski sestav ter tudi višje plače kot v večjih industrijskih podjetjih. V našem kombinatu prevladuje nekvalificirana in polkvalificirana delovna sila, zato je tudi povprečje plač nižje od republiškega povprečja. Pri tem moramo tudi upoštevati, da so za nas prvi trije meseci glede osebnih dohodkov vedno najslabši, najboljši pa zadnji trije, zaradi česar teh primerjav ne moremo uporabiti šablonsko, brez poznavanja vseh okoliščin, ki vplivajo na višino osebnih dohodkov.

Samo primerjanje nominalnih osebnih dohodkov pa nam ne po-

Nadaljevanje na 5. strani

Šolski uspehi 1962-63

V minulem šolskem letu je obiskovalo izolsko osemletko 1261 otrok, in sicer 640 fantov in 612 deklic.

Po posameznih razredih je bilo število učencev različno; najmanj v VIII. razredu (107), največ pa v VI. razredu (194).

Iz doseženih učnih uspehov je razvidno, kako narašča zahtevnost šole, z njo vred naraščajo od razreda do razreda tudi negativne ocene, število odličnjakov pa se manjša.

Tako je bilo v I. razredu od 168 učencev 56 odličnih, razred pa je izdelalo 153 učencev, t. j. 91,2%. Ta uspeh se z večanjem učne snovi v nadaljnjih razredih manjša. V VIII. razredu je bilo od 107 učencev odličnih le 5, razred pa je izdelalo 68 učencev ali 63,6%.

Od 1261 otrok, ki so v minulem letu obiskovali šolo, je razred izdelalo brez negativnih ocen 942 učencev, medtem ko je bilo z eno ali več negativnimi ocenami 97 učencev. Razred je izdelalo 82,4% učencev na vsej šoli.

Pregled negativnih ocen pokaže, da gre otrokom najtežje matematika, potem slovenščina, na tretjem mestu je angleščina. Tudi italijanščina ne gre gladko in kaže, da jim povzroča težave domača narečna govorica, ki je precej drugačna od knjižnega jezika. Zgoščen pouk in obsežnejši učni program zahtevata mnogo prizadevanja otrok in staršev, česar pa vsi ne vzamejo dovolj resno, kar se opaža predvsem v višjih razredih, kjer so negativne ocene vse pogostejše in je odličnjakov vedno manj.

Šolska reforma je prinesla novost, da učenec sme napredovati v višji razred tudi z negativno oceno. To se pa v tukajšnji praksi ni obneslo in je minimalno število učencev, ki so tako oceno popravili. Za učenca je bolje, da razred ponavlja, kot pa da ga negativna ocena spremlja iz razreda v razred.

Tako je uspešno zaključilo VIII. razred 68 učencev obeh spolov, ki bodo šli v višje šole, v uk ali na delo.

(Nadaljevanje s 4. strani)

kaže gibanja standarda, ako ne upoštevamo tudi gibanja cen.

V zadnjih treh letih so cene osnovnim živilom porastle za 60 do 70 %, obutvi 20 do 25 %, obleki 25 %, storitvam 100 %, lokalnemu prometu 100 %. Ker pa je v strukturi potrošnje prehrana največja postavka, je ta angažirala mnogo večji del osebnih dohodkov kot v prejšnjih letih. Ti podatki veljajo za okraj Koper; ako bi vzeli samo obalno področje, bi bila slika še mnogo neugodnejša. Nominalni osebni dohodki so od leta 1960 do 1962 porastli za 51,6 %, realni pa za 21 %. To zaostajanje realnih osebnih dohodkov je povzročil porast cen, za katerega ni vselej opravičila. Ta razkorak je še večji, ako upoštevamo, da je v tem času porastla produktivnost za 16,8 % ter bi bilo normalno, da bi se za toliko povečali tudi realni dohodki nad nominalnimi, kar bi bilo nagrajevanje po učinku v praksi.

Če so se dvignile cene nekaterih predmetov široke potrošnje zaradi ukinitve regresa, ki ga je dajala družba, da so bile cene

Gibanje osebnih dohodkov

tem predmetom potrošniku dostopnejše, bi pričakovali, da se bodo zmanjšale tiste dajatve, ki so bile potrebne za ustvarjanje sredstev za regres, pa vendar ni tako. Poglejmo delitev narodnega dohodka. V tem času so porastle obresti od kreditov za 24 %, splošni prometni davek za 95 %, drugi prometni davki za 53 %, kar je zmanjšalo čisti dohodek podjetij za 3 %, kljub povečanemu narodnemu dohodku za 2 %. Na ta način podjetja ne morejo kriti povečanih življenjskih stroškov, niti prilagajati osebne dohodke produktivnosti dela.

Tudi letošnje prvo tromesečje se je v našem okraju nadaljeval razkorak med realnimi osebnimi dohodki in storilnostjo. Življenjski stroški so se v tem času povečali za 8 %, realni osebni dohodki pa za 6,6 %, čeprav je storilnost porastla za 11,6 %.

Če ti podatki veljajo za okraj Koper, nekateri pa celo za SRS in kažejo dokaj neugodno sliko, je to stanje v obalnih občinah še

mного težje. Slaba preskrba s kmetijskimi proizvodi in majhna proizvodnja domačega kmetijstva, turizem za vsako ceno, maloobmejni promet, predrage in premalo proučene investicije pritiskajo na žep domačega prebivalstva in manjšajo njegovo kupno moč.

Službe, katere je zaupano nadzorstvo cen, doslej niso dojele svoje naloge, da bi intervenirale vselej in povsod, kjer gre za navijanje cen, izkoriščanje monopolnega položaja ali konjunktura, in so dopuščale, da je zaradi pomanjkanja trgovske morale in strokovnosti trpel potrošnik.

Komune tega problema niso obravnavale s takega stališča, ki ga tu navajamo, ker so se zadovoljile s tem, da so uvedle dodatni prispevek od osebnih dohodkov.

Med podjetji, ki so bila v prvem tromesečju pod okrajnim povprečjem osebnih dohodkov, je tudi naš kombinat, zato je delavski svet že razpravljal o spremembi pravilnika o delitvi čiste dohodka ter izpopolnitvi pravilnika o delitvi osebnega dohodka, o čemer bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

Obisk iz »Kolinske«

Minuli mesec so nam vrnil obisk predstavniki tovarne hranil »Kolinska« iz Ljubljane in si ob tej priložnosti ogledali naš kombinat.

Največ zanimanja so pokazali za oddelek živil v prahu, ki je tudi njihovi stroki najbližji in imamo z njimi kooperacijske odnose.

Po ogledu kombinata je bilo skupno kosilo v novem hotelu

»Riviera«, kjer je bilo dovolj priložnosti, da smo si izmenjali misli in izkušnje pri družbeno-političnem delu, samoupravljanju in gospodarjenju. Popoldan so si naši gostje ogledali še okolico Izole in Fieso ter hotel »Belvedere«. Za zaključek je bil ples v Ankaranu, kjer so se v vselem ritmu zavrteli kooperanti iz Izole in Ljubljane.

Vedno več gostov

Naše mesto se vse bolj uveljavlja kot turistična postojanka, saj smo imeli v letošnjem juliju 12.733 nočnin, medtem ko smo jih imeli v vsem lanskem letu 30.318. Sedaj v sezoni je v Izoli dnevno povprečno 200 tujih gostov.

Do 5. avgusta 1963 je bilo po posameznih gostiščih in domovih naslednje število prenočitev:

Hotel Zora	933
Hotel Belvedere	2.241
Simonov zaliv	3.407
Poč. skupnost	
Domžale	1.805
Poč. dom Anhovo	1.467
Sol. center	
Riviera	408
Privatne sobe	2.280

Na Belvederu je nad 90 % tujih gostov. Postelje so rezervirane že za ves avgust in celo za del septembra.

Razmerje med domačimi in tujimi gosti se je nasproti prejšnjemu letu izboljšalo in domači turizem ni več v upadanju. Tujih gostov je 45 %, domačih pa 55 %.

V prijetnem razgovoru s kooperanti (Foto Pavletič)

Poslovna tajnost in samoupravljanje

Samoupravljanje po delovnih ljudeh je eno od osnovnih načel naše družbene ureditve in zahteva široko in vsestransko obveščenost vseh, ki v samoupravljanju sodelujejo. Se več. Naša ustava v svojem 34. členu določa, da je občanu zajamčena pravica biti obveščen o delu predstavniških teles in delu njihovih organov, organov družbenega samoupravljanja, zlasti pa še pravica biti v delovni organizaciji, v kateri dela, seznanjen z materialnim in finančnim stanjem, z izpolnitvijo načrtov in s poslovanjem, pri čemer pa je dolžan varovati poslovne in druge tajnosti.

Torej pravica biti obveščen nalaga dolžnost, varovati poslovno tajnost.

S tem smo začeli zanimivo vprašanje službene ali poslovne tajnosti, kar je za nas izredno važno, ker pripravljamo pravilnik o poslovnih tajnostih ter statut podjetja, obenem pa vsi stremimo za tem, da bi bili člani kolektiva čimbolj obveščeni o vsem, kar se v kombinatu dogaja.

Zakon o ureditvi poslovnih razmerij na trgu iz leta 1962 pravi naslednje:

»Kdor neupravičeno komu sporoči ali izroči podatke, ki so po zakonu poslovna tajnost, ali mu kako drugače omogoči, da pride do njih, ali kdor si pridobi take podatke z namenom, da jih izroči nepoklicani osebi, se kaznuje z zaporom najmanj 3 mesecev ali s strogim zaporom do 5 let.

Enako se kaznuje, kdor neupravičeno komu sporoči ali izroči podatke, ki so po sklepu ali odredbi pristojnega organa upravljanja gospodarske organizacije ali po predpisu pristojnega državnega organa poslovna tajnost, ali druge podatke, ki so po svoji naravi poslovna tajnost, ali mu kako drugače omogoči, da pride do njih, če to povzroči, ali bi lahko povzročilo hujše škodljive posledice, kakor tudi, kdor si pridobi take podatke z namenom, da jih izroči nepoklicani osebi.

V nadaljevanju ta zakon naveda, da se kaznuje tudi tisti, ki zaradi malomarnosti dopusti, da pride do zaupnih podatkov nepoklicana oseba. Dopolnilo tega zakona, ki je tudi izšlo leta 1962, pa pravi:

»Za poslovno tajnost gospodarske organizacije se štejejo dokumenti in podatki:

1. ki jih pristojni organ razglasi za poslovno tajnost,
2. ki jih pristojni organ sporoči gospodarski organizaciji kot zaupne,

3. ki se nanašajo na posle, ki jih opravlja gospodarska organizacija za Jugoslovansko ljudsko armado, če so označeni za vojaško tajnost;

4. ki so vsebovani v ponudbah za natečaje ali javne licitacije — do objave izida natečaja oz. do javne licitacije.

Za nas je važen tudi naslednji člen tega zakona, ki bo prav gotovo našel svoje mesto v našem pravilniku in ki pravi:

»Za poslovno tajnost veljajo tudi dokumenti in podatki, za katere tako določi gospodarska organizacija v svojih pravilih ali njen delavski svet s posebnim sklepom, kot so dokumenti, podatki, ki pomenijo tovarniško ali produkcijsko tajnost, rezultati raziskovalnih in konstrukcijskih del ter drugi dokumenti in podatki, ki bi glede na njihovo naravo in pomen nasprotovale koristim gospodarske organizacije ali sploh koristim gospodarstva, če bi zanje zvedela nepoklicana oseba.

Sklep, s katerim določi delavski svet dokumente in podatke, ki veljajo za poslovno tajnost, mora potrditi svet ObLO, ki je pristojen potrditi pravila gospodarske organizacije.

Ob potrditvi tistih določb iz pravil gospodarske organizacije, ki se nanašajo na poslovno tajnost oz. ob potrditvi sklepa delavskega sveta iz 2. odstavka tega

člena mora pristojni svet ObLO gledati, da se kot poslovna tajnost zajamejo dokumenti in podatki, ki pomenijo poslovno tajnost s stališča gospodarske organizacije in gospodarstva sploh, oz. da se za poslovno tajnost ne razglasijo dokumenti in podatki, ki ne bi bili v nasprotju z opravičenimi koristmi gospodarske organizacije ali sploh gospodarstva, če bi zanje zvedele nepoklicane osebe, ali bi to nasprotovalo načelu javnosti dela gospodarske organizacije.

Med gospodarske organizacije, ki so po tem zakonu dolžne določiti, kateri dokumenti in kateri podatki spadajo v poslovno tajnost, spada tudi naš kombinat in smo kot prvi ukrep na tej poti že določili komisijo za sestavitev pravilnika o poslovnih tajnostih. V praksi delavskega samoupravljanja smo dokaj široko-grudni ter tolmačimo in pišemo vse, za kar menimo, da bi bilo potrebno, da bi člani samoupravnih organov vedeli — brez posebnega poudarka o čuvanju teh podatkov. Zato je prav, da spomnimo člane našega kolektiva tudi na to, da zakon nalaga čuvanje poslovne tajnosti vsem članom kolektiva, ne glede na to, na kakšnem mestu so zaposleni in tudi ne glede na to, kako so zvedeli ali po kakšni poti so prišli do zaupnih podatkov. Čuvanje poslovne tajnosti pa traja (Nadaljevanje na 7. strani)

Naši vratarji ne poznajo izjeme (Foto Vižintin)

Pred sprejemom 7-letnega perspektivnega plana

Na eni prihodnjih sej delavskega sveta bomo sprejeli 7-letni perspektivni plan kombinata. Ta plan pa ni pomemben samo za naš kombinat ali samo za Izolo, ampak za vso jugoslovansko živilsko industrijo, saj predstavlja naše kapacitete močan člen v tej dejavnosti.

Za sestavljanje tega plana je že imenovanih 8 komisij, ki podrobneje proučujejo in planirajo ter pripravljajo naš budoči razvoj vsake za svoje področje. Ker pa je naš plan sestavni del celotnega jugoslovanskega plana, mora biti usklajen z ostalimi plani in predvidevanji, kar bodo opravile republiške in zvezne komisije.

Pri tem je važno, kakšna bo kreditna politika v tem času, ali bo mogoče izvajati večje investicije in kateri smeri investiranja se bo dajalo več poudarka in možnosti. V dosedanjih programih smo dajali živilski industriji glede na njeno zastarelost manj poudarka, kot smo živilci želeli, zato bo tudi naš sedanj program bogat in vsestranski.

Investirali bomo predvsem v modernizacijo in mehanizacijo

proizvodnje za odpravo ozkih grl, povečanje proizvodnje nekaterih proizvodov in uvedbo novih.

Že od nastanka kombinata čutimo potrebo po upravni zgradbi, zato bo ta v našem planu tudi predvidena, čeprav ne na prvem mestu.

Skladno s porastom čistega dohodka se bodo povečale tudi investicije za družbeni standard in to predvsem za stanovanja. Komisija bo tudi pripravila predlog za raziskovalno in študijsko dejavnost.

V zadnjem času so se združila ribolovna podjetja s konzervno industrijo tudi v Dalmaciji, zato od tam ne moremo več pričakovati sardel. To vrzel bomo zamašili s povečanjem števila naših ribiških ladij, obenem pa tudi z vzgojo lastnega ribiškega kadra.

Povečanje in razširitev naše dejavnosti pa naj bi v 7-letnem perspektivnem planu dosegli z modernizacijo in mehanizacijo proizvodnje brez povečanja delovne sile. Pričakujemo celo nasprotno. Posebna komisija proučuje možnosti, kako doseči povečano storilnost na zaposlenega,

da bi lahko uvedli 42-urni delovni teden.

Ker je uresničenje perspektivnega plana odvisno od vsega kolektiva, ga bo tudi ves kolektiv obravnaval, preden ga bo delavski svet sprejel. Sindikalna organizacija bo organizirala po ekonomskih enotah razprave ter poskrbela, da bodo prišli vsi predlogi in ideje iz kolektiva na pravo mesto.

Terezije Jugovac ni več

Tiho in skromno, kakršno je bilo vse tvoje življenje, tako neopazno si odšla od nas. Ni nam bilo dano, da bi Ti stisnili roko v slovo.

Terezija Jugovac je bila rojena leta 1914 v Gomili pri Grožnjanu v hrvaški Istri, od koder je prišla v Izolo leta 1955. Takoj drugo leto se je zaposlila v bivšem Arrigoniju, kjer je ostala, dokler ji ni smrt 28. 7. 1963 pretrgala nit življenja. Ker je živel le za službo, moža in petero otrok, smo jo poznali kot pridno delavko, skrbno mater in dobro ženo. Trdo življenje in borba za obstoj sta ji omajala zdravje, dokler ni za vedno zatisnila trudnih oči. Zapustila je moža in pet otrok, od katerih so trije še nepreskrbljeni. Zapustila pa je tudi najlepši vtis vzorne matere, žene in delavke. Zato jo bo naš kolektiv ohranil v trajnem spominu.

Poslovna tajnost in samoupravljanje

(Nadaljevanje s 6. strani)

tudi še potem, ko delavec že zapusti gospodarsko organizacijo. Tudi potem je še kazensko odgovoren, če takšno tajnost izda.

V statutu podjetja ali v pravilniku o poslovni tajnosti mora biti natančno določeno, katera oseba v gospodarski organizaciji sme poročati in dajati podatke take zaupne prirode, ki so označeni kot poslovna tajnost.

V našem kombinatu je doslej odločeno, da so za dajanje podatkov finančno-gospodarskega in tehničnega značaja pooblaščen: glavni direktor, tehnični direktor in vodja gospodarsko-računskega sektorja. Ako bi te podatke dajal kdo drug, bi zagrešil kaznivo dejanje in je za to disciplinsko in kazensko odgovoren. Ker pa morajo člani delavskega sveta, upravnega odbora ter raznih komisij poznati resnično stanje podjetja, da lahko upravljajo, jih mora, kdor take podatke posreduje, opozoriti, da je to poslovna tajnost in je ne smejo raznašati.

Kadar pa moramo zaradi poslovanja gospodarske organizaci-

je uporabiti zaupne podatke, sme to storiti samo tista oseba, ki je s pravilnikom ali s sklepom samoupravnega organa določena. Če pa gre za poslovno tajnost, ki je določena po samem zakonu, mora organ, ki je podatke predpisal kot tajnost, izdati pismeno soglasje in navesti, za katere dokumente gre, komu se lahko sporočijo, kdo sme to storiti in zakaj je to neogibno potrebno. Zakon tudi določa, da smo dolžni varovati poslovno tajnost druge gospodarske organizacije, če smo zanjo zvedeli pri poslovnih stikih. Če je to tajnost samo s stališča gospodarske organizacije, potem velja neupravičeno sporočanje takih podatkov za nelegalno konkurenco.

Kot vidimo, je varovanje poslovne tajnosti zelo resna stvar in vsi, ki delamo v gospodarski organizaciji, smo dolžni spoštovati ta določila.

Zakon daje samoupravnim organom vso možnost, da so o vsem informirani, da zvedo za vse podatke, obenem jih pa zavezuje, da so disciplinsko in kazensko odgovorni, da poslovno tajnost varujejo.

Osebnih dohodkov

Zakaj se uporablja dodaten prispevek, ki ga plačujejo občani od svojih osebnih dohodkov v višini 3,57%?

Občinski ljudski odbor je še v lanskem letu sprejel odlok, da vse gospodarske organizacije, ustanove in zavodi prispevajo v občinski proračun dodatni prispevek 15%, prosvetni delavci pa 10% bruto od osebnih dohodkov. Tako se za gospodarske organizacije obračunava neto od osebnih dohodkov 3,57%. Skupni sklad teh sredstev znaša na leto 63.600.000, ki se deli takole:

v občinski proračun predvsem za negospodarske investicije 2,38 odstotka, kar da 44.000.000. Od tega zneska se oddvoji 4%, to je

1.760.000 din za šolski sklad, za osnovno dejavnost šol.

Ostanek 1,19% ali 19.600.000 se po tem odluku uporablja predvsem za investicije v šolstvu.

Ker je dotok teh sredstev odvisen od osebnih dohodkov v komunih, se sezonski značaj nekaterih tukajšnjih podjetij odraža tudi pri zbiranju tega prispevka. V prvem polletju je bilo zbranih 40,2% celoletnega dohodka, tako da za drugo polletje ostane 59,8%.

V Izoli je ob smrtnih primerih zelo neprijetno, ker ni urejenega prostora, kjer naj bi pokojnik ležal do pogreba. Na zborih volivcev je bila poudarjena potreba po mrliški veži. Ali je že kaj storjenega

in kako bo rešeno to vprašanje?

Pripombe volivcev so bile umešne in tudi upoštevane. V občinskem proračunu je zagotovljenih 1.200.000 din za ureditev mrliške veže na pokopališču. Ker pa teh sredstev ni dovolj in je predračun nekoliko višji, bomo razliko krili iz sredstev, ustvarjenih v letošnjem letu. Veža bo končana še letos.

Kako poteka financiranje klubov in društev v letošnjem letu?

Da se ne bi posamezna društva in organizacije obračale za finančno pomoč direktno na gospodarske organizacije, se je pri občinski skupščini ustanovil sklad za njihovo financiranje. V ta sklad prispevajo svoj delež gospodarske organizacije, iz njega pa prejema društva in klubi skladno s svojimi predračuni in potrebami.

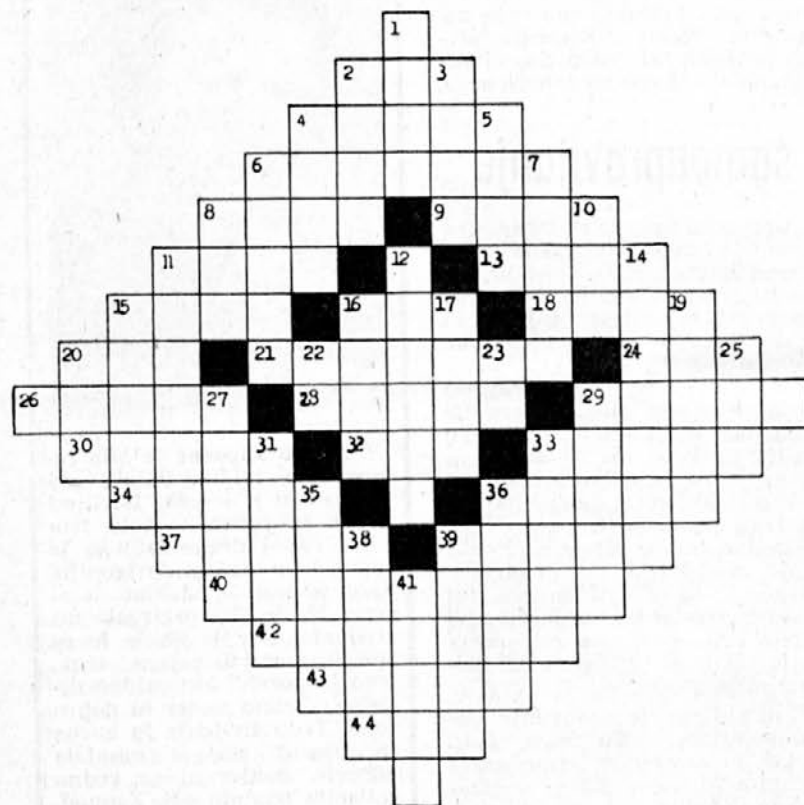
Za športna društva in klube je v proračunu zagotovljenih iz tega sklada 1.283.000, za ostala društva pa 2.950.000 din. Za kulturno-prosvetna društva je predvidenih 1.350.000 din, za politične in družbene organizacije pa 12.400 dinarjev.

Iz skladov, ki so odobreni za posamezne navedene dejavnosti, prejema upravičenci vsakega 25. v mesecu dvanajstino celoletne dotacije. Dotacija se izplačuje za minuli mesec.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 2. čistilno sredstvo, 4. del hoje, 6. z golimi rokami, 8. del skeleta, 9. določen prometni znak, 11. nemna, 13. pokrajina v Aziji, 15. znojnica, 16. mesarjevo orodje, 18. težinska enota, 20. radiotelegrafski znak za pomoč, 21. sredstvo za kresanje, 24. kraj v hrvaški

Istri, 26. orjaška kača, 28. prispeti, 29. veriga, 30. zvest, 32. kratica oblastnega organa, 33. egejski otok, 34. zakop, 36. rimski vojskovodja, 37. siguran, 39. rekrutacija, 40. ime znanega jugoslovanskega podjetja, 42. v sorodnem razmerju, 43. kovina, 44. nerabljen.

NAVPIČNO: 1. moško ime, 2. enota električne energije, 3. ime planeta, 4. kmečko orodje, 5. izmerjena točka na zemeljski površini, 6. topel, 7. afriška država, 8. pevski zbor, 10. dvojica, 11. divja žival z značilnim rogom, 12. obed, 14. bikoborec, 15. potepanje, 16. rimski cesar, 17. poljski pridelek, 19. znana

Massenetova opera, 20. določene barve, 22. kratica na receptih, 23. vprašalnica, 25. etiopski knez, 27. krajevni prislov, 29. vodna rastlina z lepim cvetjem, 31. beležnica, 33. judovski duhovnik, 35. zlom, propad, 36. moško ime, 38. zanesljiv, brez nevarnosti, 39. ara, 41. pogonski stroj.

Dobro je če veš...

Da so naši tovorni avtomobili v I. polletju prevozili vsi skupaj 408.257 km, kar je več kot desetkratna pot okoli zemlje (ekvator meri 40.077 km).

Na tej poti so prevozili 371.481 km s tovorom ter prepeljali 20.281 ton raznega blaga.

Osebnih avtomobilov kombinata so v tem času prevozili 65.620 km. S svojimi avtomobili so opravili člani kolektiva 10.768 km službenih voženj.

Da je zgradba, v kateri je oddelek živih v prahu, visoka 17 m in zato najvišja stavba v Izoli.

Da je bilo v kombinatu v prvih šestih mesecih letošnjega leta zaradi bolezni in porodov vsak dan odsotnih z dela povprečno 122 članov kolektiva, kar je šlo v breme socialnega zavarovanja 10.154.069 din, v breme kolektiva pa 11.639.744 din.

»NAS GLAS« izdaja kolektiv konzervne industrije »DELAMARIS« Izola. List ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Avgust Brezavšek. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk Koper